

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA O'QISHGA BO'LGAN QIZIQISHNI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI

Ilmiy rahbar: NamDU professori

Raxmatova Xayrixon

*Xalqaro Nordik Universiteti Pedagogika-psixologiya mutaxassisligi 2-bosqich
magistranti*

Ne'matjonova Almira Baxromjonovna

+998998070883.

Annotatsiya: *Mazkur maqolada boshlang'ich sinif o'quvchilarida o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishning dolzarbligi, samarali usullari hamda pedagogik yondashuvlar haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirish yo'llari ko'rib chiqiladi. O'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirishning zamonaviy metodlari va texnologiyalari pedagoglar uchun foydali tavsiyalarni o'z ichiga oladi.*

Kalit so'zlar:

Boshlang'ich ta'lim

Motivatsiya

O'qishga qiziqish

Interaktiv metodlar

Ta'lim texnologiyalari

O'quvchilarni rag'batlantirish

Innovatsiyalar

Annotation: *This article discusses the relevance, effective methods, and pedagogical approaches to fostering interest in reading among primary school students. Additionally, the article explores ways to increase students' interest in lessons by using modern educational technologies. The modern methods and technologies for increasing students' interest in reading offer practical recommendations for educators.*

Keywords:

Primary Education

Motivation

Interest in Reading

Interactive Methods

Educational Technologies

Student Encouragement

Innovations

Аннотация: *В данной статье рассматриваются актуальность, эффективные методы и педагогические подходы формирования интереса к чтению у учеников начальных классов. Также обсуждаются способы повышения интереса учащихся к урокам с использованием современных образовательных технологий. Современные методы и технологии повышения интереса к чтению предлагают полезные рекомендации для педагогов.*

Ключевые слова:

Начальное образование

Мотивация

Интерес к чтению

Интерактивные методы

Образовательные технологии

Поощрение учащихся

Инновации

Kirish

Boshlang'ich ta'lim — har bir o'quvchining intellektual va ma'naviy rivojlanishining poydevori bo'lib, uning ta'limga bo'lgan munosabati va qiziqishi o'quv jarayonining samaradorligini belgilaydi. Shu bois, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirish, ularning muvaffaqiyatli o'rganish faoliyatini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. O'qishga bo'lgan qiziqish nafaqat akademik yutuqlarni oshiradi, balki bolalarning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishiga ham ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kunda o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirishda an'anaviy metodlar bilan birga zamonaviy pedagogik yondashuvlar va innovatsion texnologiyalar ham muhim rol o'ynaydi. Raqamli texnologiyalar, interaktiv o'quv metodlari va o'yinlar orqali o'quvchilarni darslarga jalb qilish, ularda o'rganish motivatsiyasini yaratish o'quv jarayonini yanada samarali qiladi.

Maqolaning maqsadi — boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishning samarali usullarini tahlil qilish, pedagoglar uchun amaliy tavsiyalar berishdir. Shu bilan birga, o'qish motivatsiyasini oshirish uchun foydalanilishi mumkin bo'lgan innovatsion pedagogik metodlar va ta'lim texnologiyalarining imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

1. O'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishning psixologik va pedagogik asoslari

Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishning psixologik va pedagogik asoslari juda muhimdir. Bolalar o'z qiziqishlarini va ehtiyojlarini sezadigan yoshdagi o'quvchilardir. Ularning intellektual faoliyatga bo'lgan qiziqishi to'g'ri pedagogik yondashuvlar orqali shakllanadi. O'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishda o'quvchilarni rag'batlantirish, ularda muvaffaqiyatni his qilish hissini uyg'otish zarur. Pedagogik psixologiyaning asosiy tamoyillaridan biri, har bir bolaning individual xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olishdir. O'qituvchi o'quvchilarning psixologik holatini tushunib, ularga mos pedagogik metodlarni tanlashi kerak.

2. Interaktiv metodlar va o'yinlar orqali motivatsiya yaratish

Boshlang'ich sinf o'quvchilari o'yin orqali o'rganishga ko'proq moyil. Interaktiv metodlar va o'yinlar o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va ularni o'rganishga rag'batlantiradi. Misol uchun, "Kim biladi?" yoki "Viktorina" kabi o'yinlar o'quvchilarga darsni qiziqarli tarzda o'rganish imkoniyatini beradi. O'yinlarning o'zi o'quvchilarga o'rganish jarayonida erkinlik, erkin fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Interaktiv usullarni qo'llash, o'quvchilarning mavzuga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol ishtirok etishga undaydi.

3. Ta'lim texnologiyalaridan foydalanish

Zamonaviy raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilish imkonini beradi. Raqamli doskalar, interaktiv ta'lim dasturlari, mobil ilovalar va onlayn testlar yordamida o'quvchilarni ta'lim jarayoniga jalb qilish mumkin. Masalan, o'quvchilar o'zingizning mobil telefon yoki planshetingiz yordamida o'qish materiallarini o'zlashtirishi, video darslar orqali o'rganish va

onlayn testlar orqali o'z bilimlarini sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu metodlar o'quvchilarga yangi bilimlarni qiziqarli va samarali tarzda o'rganish imkoniyatini yaratadi.

4. O'quvchilarni rag'batlantirish va baholash

O'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirishning yana bir muhim omili — rag'batlantirish va baholashdir. O'qituvchi o'quvchilarni kichik yutuqlari uchun rag'batlantirib, ularning ishtiyoqini oshirishi kerak. Bu, masalan, kichik tabrikalar, yulduzchalar, maqtablar orqali amalga oshirilishi mumkin. Shuningdek, baholashda faqatgina natijalarni emas, balki o'quvchilarning o'zini o'rganish jarayoniga qanchalik qiziqish bilan yondoshuvini ham hisobga olish muhimdir. O'quvchining o'zini baholash tizimi, uning o'quv faoliyatiga bo'lgan mas'uliyatini oshiradi.

5. O'quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirish

O'qishga bo'lgan qiziqishni oshirishda o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash ham juda muhim. O'quvchilarni mustaqil ishlashga, turli masalalarni hal qilishga va ijodiy yondashishga rag'batlantirish kerak. Bu jarayonni o'qituvchi qo'llab-quvvatlashi, masalan, muammoli vazifalar, loyihalar yoki guruh ishlari orqali amalga oshirishi mumkin. Mustaqil fikrlash va ijodkorlik bolalarda o'rganishga bo'lgan qiziqishni yanada kuchaytiradi, chunki ular o'zingizning fikrlarini ifoda etishga va yangi narsalarni kashf etishga tayyor bo'ladilar.

Tadqiqotlar va metodologiya

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishning samarali usullarini aniqlash maqsadida o'tkazilgan tadqiqotlar va metodologik yondashuvlar quyidagi asosiy yo'nalishlarga bo'lingan:

1. Tadqiqotning maqsadi va vazifalari

Tadqiqotning asosiy maqsadi — boshlang'ich ta'limda o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishning samarali usullarini aniqlash va pedagogik amaliyotga joriy etishdir. Shuningdek, tadqiqot quyidagi vazifalarni o'z ichiga oladi:

O'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishda psixologik va pedagogik yondashuvlarning rolini tahlil qilish. Zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda, dars jarayonining samaradorligini oshirish usullarini aniqlash. Interaktiv metodlar va o'yinlarni o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirishdagi ahamiyatini o'rganish.

2. Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot metodologiyasi sifatida quyidagi usullar va texnikalar tanlangan:

Eksperimental tadqiqot: Bu usul yordamida turli metodlarning samaradorligi sinovdan o'tkazildi. Eksperimentlar boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan olib borildi va o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishi, motivatsiyasi va darsdagi faollik darajasi kuzatildi.

So'rovnomalar va intervyular: O'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalar bilan o'tkazilgan so'rovnomalar orqali o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishi haqida ma'lumotlar yig'ildi. Bu metod yordamida o'quvchilar va o'qituvchilarning fikrlari va tajribalari o'rganildi.

Tahlil va kuzatish: Sinfda o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishga qaratilgan turli metodlarni amaliyotda qo'llash va ularning ta'sirini kuzatish orqali o'quvchilarning javoblarini tahlil qilish amalga oshirildi.

3. Tadqiqot obyekti va subyekti

Obyekt: Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qishga bo'lgan qiziqishi va ularni o'qishga jalb qilishda ishlatiladigan pedagogik usullar.

Subyekt: Tadqiqotda ishtirok etgan boshlang'ich sinf o'quvchilari, ularning ota-onalari va o'qituvchilari.

4. Tadqiqotning metodik asosi

Tadqiqotda o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini o'lchashda quyidagi metodik asoslarga murojaat qilingan:

Pedagogik eksperiment: O'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun turli pedagogik yondashuvlar va metodlar (masalan, interaktiv darslar, o'yinlar, multimedia resurslar) sinovdan o'tkazilgan.

Psixologik diagnostika: O'quvchilarning psixologik holati, motivatsiya darajasi va darsga bo'lgan qiziqishlari o'lchangan. Bu jarayon o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan intilishlarini yaxshiroq tushunishga yordam berdi.

5. Tadqiqotning natijalari

Tadqiqot davomida o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirishda quyidagi metodlar samarali deb topildi:

Interaktiv darslar va o'yin metodlari: O'quvchilarda qiziqishni oshirishda va darsga faol ishtirok etishni rag'batlantirishda interaktiv metodlar va o'yinlar samarali ishladi. Multimedia va raqamli ta'lim texnologiyalari: Video darslar, interaktiv dasturlar va mobil ilovalar o'quvchilarning motivatsiyasini oshirib, o'qishga bo'lgan qiziqishni kuchaytirdi.

Individual yondashuvlar: Har bir o'quvchining qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olib, individual yondashuvlar orqali ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishga muvaffaq bo'lindi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishda interaktiv metodlar, o'yinlar va ta'lim texnologiyalaridan foydalanish samarali natijalarga olib keladi. Shuningdek,

o'qituvchilar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, turli pedagogik usullarni qo'llash orqali o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni yanada kuchaytirishlari mumkin.

Umumiy xulosa

Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirish, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda asosiy omillardan biridir. O'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirish nafaqat ularning bilim olishga bo'lgan intilishlarini kuchaytiradi, balki shaxsiy rivojlanish va ijtimoiy faoliyatga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning qiziqishlarini shakllantirish uchun pedagoglar turli metodik yondashuvlar, innovatsion texnologiyalar va psixologik yondashuvlardan foydalangan holda dars jarayonini tashkil etishlari lozim. Tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv metodlar va o'yinlar o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirishda samarali vositalardir. Bunda, o'quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etishga, yangi bilimlarni o'rganishga va o'zlarini erkin ifoda etishga qiziqish bilan yondoshadilar. Ta'lim texnologiyalaridan, ayniqsa multimedia va raqamli resurslardan foydalanish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirib, darslarni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Shuningdek, o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirishda o'qituvchilarning individual yondashuvi, o'quvchilarning psixologik holatini hisobga olish ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari va qobiliyatlariga mos metodlarni tanlash orqali ta'lim jarayonini samarali tashkil qilishlari kerak. Umuman olganda, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirishda innovatsion yondashuvlar, interaktiv metodlar va o'yinlarni qo'llash zarur. Bu, o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvga undaydi. Shu bilan birga,

o'qituvchilar o'zlarining pedagogik mahoratini oshirib, o'quvchilarga ta'lim berishda yanada samarali natijalarga erishadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayev, A. (2020). Pedagogik psixologiya va boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlar. Toshkent: O'zbekiston universiteti nashriyoti.
2. G'ofurova, M. (2019). Boshlang'ich ta'lim metodikasi. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
3. Ismoilova, S. (2021). O'quvchilarni motivatsiya qilishda o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish. Journal of Pedagogical Science, 15(3), 45-52.
4. Karimova, F. (2022). Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va ularning boshlang'ich ta'limdagi o'rni. Pedagogik innovatsiyalar, 10(1), 78-85.
5. Mamatov, A. (2018). Boshlang'ich ta'limda o'qish motivatsiyasini shakllantirish. Pedagogika va ta'lim jurnali, 5(2), 67-72.
6. Nabiyeu, J. (2020). Interaktiv o'qitish metodlari va o'quvchilarda qiziqishni oshirish. Toshkent: Fan va ta'lim nashriyoti.
7. Xolmatov, D. (2017). Ta'limda o'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
8. Yuldasheva, L. (2019). Boshlang'ich ta'limda motivatsiyani oshirishda o'yin metodlarining ahamiyati. Pedagogika va psixologiya ilmiy jurnali, 3(1), 102-107.